

AKCÍZY – Právní regulace spotřebních daní

**Petr Mrkývka
Michal Radvan**

Akcíz

- Proč raději „akcíz“ než „spotřební daň“
- „spotřební daň“ – zavádějící termín
- v podstatě „spotřeba statku“ je předmětem také DPH.
- Původ – že by „Excise Duty“

Definice akcí

- selektivní spotřební daně uvalené na **vybrané výrobky** navíc vedle všeobecné spotřební daně zvyšující daňové zatížení vybraných komodit
- všeobecná spotřební daň = v podmínkách EU ... daň z přidané hodnoty (DPH, VAT...)

Kritéria selekce

- fiskální záměry
- politická hlediska
- regulace spotřeby
- trvalá spotřeba
- luxus
- škodlivost

KATEGORIE

- zdanění **omezené** (do 10 komodit) **ČR**
- zdanění **střední** (15-30) **Polsko**
- zdanění **široké** (nad 30) **USA**

Exkurs do historie

- dvojí konstrukce
- 1. Finanční monopoly
- 2. Fabrikátové daně

Finanční monopol

- soustředění výroby nebo prodeje vybrané komodity do státních rukou
- ceny stanoví stát tak, aby rozdíl mezi nimi a náklady kryl jednak daň a jednak podnikatelský zisk
- monopolní dávka – při přenesení produkce na jiný subjekt
- ztratil význam po nacionalizaci (1945 – 1948)

Příklady finančních monopolů (1946)

- **lihový** (např. zákon č. 95/1888 ř.z., 86/1932 Sb.z.n.)
- **tabákový** (Celní a monopolní řád z roku 1835; monopol zrušen zákonem č. 303/1993 Sb.)
- **výbušných látek** (zákon č. 414/1919 Sb. z.n.)
- **solní** (CMŘ, zákon č. 326/1921 Sb.z.n.)
- **umělých sladidel** (270/1937 Sb.z.n.)

Fabrikátová daň

- blízká konstrukce současným spotřebním daním
- zatížení již hotových výrobků
- daně výrobní – daně polotovarové – daně surovinové ..... *význam pro konstrukci daně z obratu*

Příklady fabrikátových daní

- cukr
- droždí
- kyselina octová
- minerální oleje
- pivo
- šumivá vína
- umělé jedlé tuky
- uhlí
- zapalovadla
- žárovky
- víno, mošty a ovocné šťávy
- maso
- cigaretový papír

Konec a obnova akcízů

KONEC

- zavedením daně z obratu
- zákon č. 73/1952 Sb. (zrušen zákonem 588/1992 Sb.)

OBNOVA

- daňová reforma 1992-1993
- zákon č. 212/1992 Sb., o soustavě daní (zrušen zákonem č. 353/2003 Sb.)
- zákon č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních (zrušen zákonem č. 353/2003 Sb.)

KOMUNITARIZACE

- 2004
- zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních

Soustava akcí v ČR

- 1993 – 2003

- uhlovodíková paliva a maziva
- líh
- pivo
- víno
- tabákové výrobky

- od 2004

- minerální oleje
- líh
- pivo
- víno a meziprodukty
- tabákové výrobky
- + od 2008
- zemní plyn a některé další plyny
- pevná paliva
- elektřina

Akcízy v Evropě

---

akcízy

harmonizované

- tabák a tabákové výrobky
- alkoholické nápoje (lihoviny, pivo, víno)
- minerální oleje
- energie

akcízy

neharmonizované

- ostatní např.
- automobily
- kožeštinové výrobky
- střelné zbraně
- hrací karty, rulety ...

Akcízy v České republice

Daň z minerálních olejů

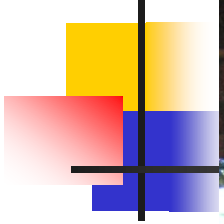

Daň z lihu

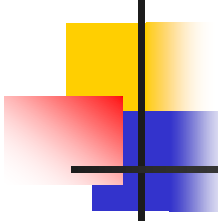

Daň z piva

Daň z vína a meziproduktů

JE ČAS SOUDRUZI-

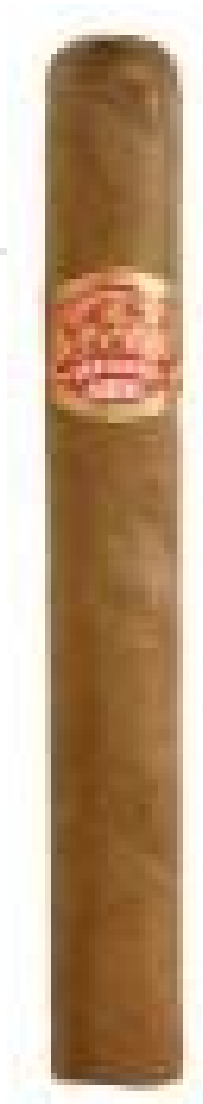
skoncovat s alkoholom!

Daň z tabákových výrobků

AKCE

Od 1.1.2008

+ ENERGETICKÉ DANĚ
„ekologické daně“

Daň ze zemního plynu a dalších plynů

Daň z pevných paliv

Daň z elektřiny

Poznámka

Směrnice č. 72/43/EEC:

- povinnost přijmout systém harmonizovaných akcí MO-T-L-P-V
Směrnice č. 2003/96/EEC ze dne 27. října 2003, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny
  - povinnost zařadit zdanění ZPJP-PP-E
-
- jiné (neharmonizované) mohou existovat jen za podmínky, že nevyžadují hraniční kontrolu nebo další dodatečné náklady mezinárodního obchodu – *zákaz diskriminace*
  - sjednané výjimky

**Právní regulace
akcízů**

Právo EU

Vnitrostátní právo

Komunitární
regulace
akcízů

Informace

Horizontální
směrnice

Strukturální
směrnice

Směrnice
o sazbách

92/12/EEC

92/12/EEC

92/81/EEC

92/82/EEC

2073/2004/EC

72/464/EEC

2003/96/EEC

79/32/EEC

92/79/EEC

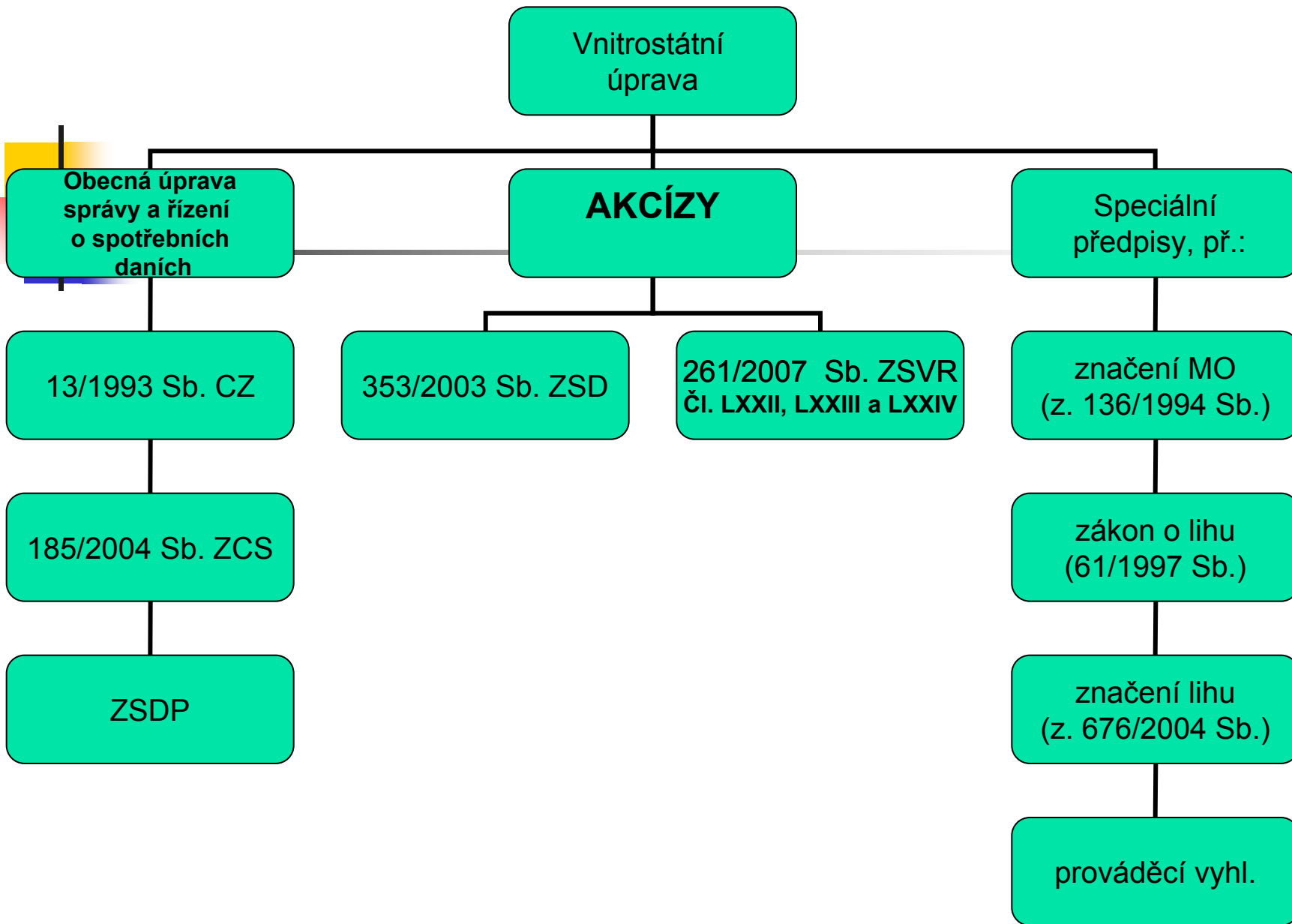
95/59/EEC

92/80/EEC

92/83/EEC

2002/10/EEC

92/84/EEC

Charakteristika právní regulace akcíů

- ??? zvláštní subsystém regulující nepřímé/obratové daně ?????? – DPH, SpD, ED, Clo
- těsná provázanost s právem ES
- instituty blízké nebo totožné s právní úpravou cel a celnictví
- využití celní správy etc.

Vztah k DPH

- základ daně z přidané hodnoty zahrnuje i případný **akcíz** ---┘
↓
- Cena bez daně + **SpD** + DPH → cena pro spotřebitele

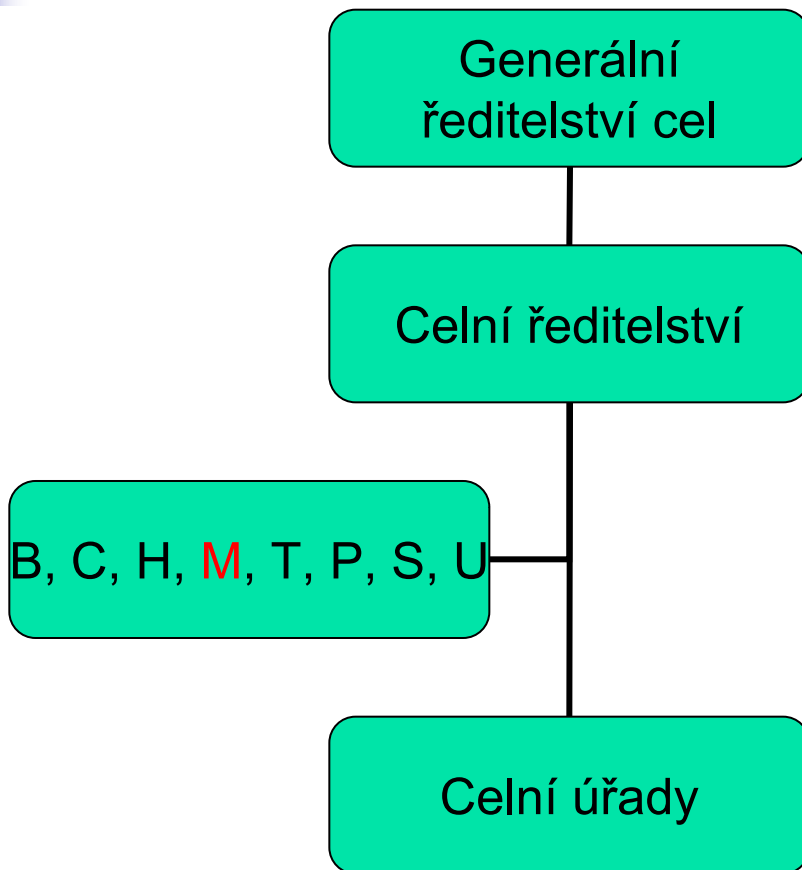

Správa akcízů v organizačním smyslu

- § 1 odst. 3 ZSD
- celní úřady (podle bydliště/sídla plátce)
- ZSD nepoužívá termín „správce daně“
- podle § 138 ZSD se ZSDP použije subsidiárně pro **řízení** ve věcech upravených ZSD ► celní úřad ► správce daně
- celní úřad je součástí Celní správy České republiky

Celní správa ČR

Brno

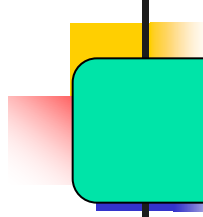
BM, BV, HO, JI, VY,
ZN, ZR

České Budějovice

CB, CK, JH, ST, TA

Hradec Králové

HK, NA, PA, SY, TU, UO

Olomouc

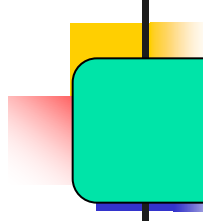
OC, PV, PR, SU, UH
VM, ZL

Ostrava

FM, KI, Krnov, Mošnov, OP, OV

Plzeň

DO, CH, KV, KT, PM, TC


```
graph TD; Praha --- A["BE, KL, KO, ME, MB, A1, A2, AD1, AD5, AD8 A-Ruzyně"]; Praha --- UL["Ústí nad Labem"]; UL --- B["CL, DC, CV, LI, MO, UL"]
```

Praha

BE, KL, KO, ME, MB,
A1, A2, AD1, AD5, AD8
A-Ruzyně

Ústí nad Labem

CL, DC, CV, LI, MO, UL

Základní princip harmonizovaných akcízů

- jednorázově odváděná
- jednotková daň (pevná sazba daně, kromě tabákum jde se jedná o kombinaci pevné a procentní sazby)
- nevratná (relativně)
- moment zdanění – režim volný oběh (konečný spotřebitel) ► zdaňuje se ve státě konečné spotřeby

Předmět akcízů

- Zdanění podléhají zákonem stanovené operace související s vybranými výrobky:
- Výroba vybraných výrobků v ES
- Propuštění výrobků z daňového skladu
- Dovoz na daňovém území ES

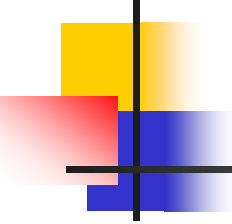
Daňová povinnost

- Vznik: výrobou na d.ú. ES nebo dovozem na d.ú. ES
- PŘIZNÁNÍ A ZAPLACENÍ: volný daňový oběh / dovoz – celní dluh
- Srov. § 9 ZSpD

Základní pojmy – daňové území

- daňová území (ČR, ES)
- členský stát – čl. stát EU/EEA
- třetí země

Základní pojmy

- Dovoz - vstup vybraných výrobků na daňové území Evropského společenství
- Vývoz - propuštění vybraných výrobků do režimu vývozu nebo do režimu pasivního zušlechťovacího styku a výstup z daňového území Evropského společenství
- daňový sklad - prostorově ohraničené místo na daňovém území České republiky, ve kterém provozovatel daňového skladu za podmínek stanovených tímto zákonem vybrané výrobky vyrábí, zpracovává, skladuje, přijímá nebo odesílá

Plátce daně

- právnická nebo fyzická osoba,
  - která je provozovatelem daňového skladu, oprávněným příjemcem, daňovým zástupcem nebo výrobcem, již vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit v souvislosti s uvedením vybraných výrobků do volného daňového oběhu
  - již vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit při dovozu
  - další osoby podle § 4 odst. 1 ZSD
- obvykle povinnost registrovat se jako plátce nejpozději do dne vzniku první povinnosti daň přiznat a zaplatit u celního úřadu; plátce je povinen se registrovat ke každé dani samostatně
- bližší vymezení plátců daně upravuje pro daň z minerálních olejů § 44, pro daň z lihu § 66, pro daň z piva § 80, pro daň z vína a meziproductů § 92 a pro tabákové výrobky § 100c.

Základ daně

- množství vybraných výrobků vyjádřených pro daný akcíz v příslušných jednotkách

Správa daně

- Zdaňovací období kalendářní měsíc
- Daňové přiznání nejpozději do 25. dne následujícího měsíce

Další problémové okruhy:

- Daňový sklad a režim daňového skladu
- Osvobození od daně
- Vrácení daně
- Zajištění daně (depozice, bankovní záruka, ručení)
- Oprávnění celních orgánů
- Evidence